

Landscape Perceptions of Design Students: The Case of Çukurova, Mustafa Kemal and Toros University

Ceren ALTUNKASA¹,

Müge ÜNAL^{1*},

Cengiz USLU¹,

Mehmet Faruk ALTUNKASA¹

¹: Çukurova University, The Faculty of Agriculture, The Department of Landscape Architecture, Adana.

*: Corresponding Author, mugeunal23@gmail.com.

Abstract

The aim of the study is to determine the landscape perceptions of design students who are candidates for creating future physical and social life environment and who are important to work together. The study consists of two stages. In the first stage, the Landscape Architecture and Architecture students of three universities in Çukurova region examined perceptions of landscape and their meaning through the standard questionnaire. It was aimed to determine positive and negative landscape composition and its components under the perception and meanings. In the second stage, which design elements and principles gained weight and which design styles preferred in the composition of the concepts forming the positive landscape were determined by interpreting the responses of the students. While the concepts forming the negative landscapes were evaluated on the basis of the frequency of use in the responses given. The main findings of the study were revealed that; a) in favorable landscape composition, trees and shrubs are arranged according to highlighted plantation principles and visual and functional large water surfaces, b) the designing elements of spaces using natural materials enhances the visual and functional quality of the space and reduces the negative effects of urbanization, c) the formation of the landscape and the use of a large grass area give more positive effect to landscape as well as the visual depth and diversity, d) Geometric design style is not adopted by students, the natural design style is more intensively used in plant design, and the mixed design style is more intense in structural design, e) reinforced concrete structures, artificial materials, complexity in design, and lack of maintenance have gained weight as important elements that negate the landscape.

Keywords: Landscape, Visual Perception, Visual Landscape, Landscape Design, Design students.

Suggested Citation

Altunkasa, C., Ünal, M., Uslu, C., & Altunkasa, M.F. (2017). Landscape Perceptions of Design Students: The Case of Çukurova, Mustafa Kemal and Toros University. *Inonu University Journal of Arts and Design*, 7(15). 35-48.

**Landscape Perceptions of Design Students:
The Case of Çukurova, Mustafa Kemal and Toros University**
Extended Abstract

The landscape can be defined in a wide range of contexts such as everywhere, everything, appearance, situation, gaze, and all of the interesting objects and objects that can be seen when viewed from a certain direction. The landscape reflects the perception of the moment and the environment, depending on the individual. The concept of perception comes to the forefront in comprehension and meaning of the landscape with another narrative. People see, perceive, and end up with objects in the world. All the objects in the circle carrying an emotional burden have a formal and imaginative meaning. An object perceived as a whole or with a certain characteristic is identified with the emotions it creates in the individual and activates its emotional and cognitive memory. By directing a person to a person, he or she creates a positive or negative liking or dislike, or a value of accepting or rejecting. The visual quality of a landscape with a professional expression can be obtained not only by the findings obtained from measurable sources but also by putting individual thoughts by observers following it in the landscape. According to this idea, the key to creating a living environment, or rather a holistic landscape, in which the inhabitants delight is to first reveal the memory and perception forms of a qualified visual landscape, a delightful landscape.

In this context, it is aimed to determine the perception and meaning of the landscape of the design students who are important in terms of the nature of the environment in which the society will form the physical environment of the future and will work together in the future. Instead of evaluating the visual perception and meaning of a concrete area, the study focuses on the outward appearance of spatial accumulation and descriptions in the memories of design students. Thus, a wide-ranging and objective evaluation method that can be avoided without the direction and restrictions caused by a concrete area will be applied.

The study was conducted on the design (in Landscape Architecture and Architecture Department) students in Çukurova University (Adana), Mustafa Kemal University (Antakya) and Toros University (Mersin). Students in both undergraduate programs have created a single audience because the study focuses on designing the community's physical and social environment and designing collaborations that are important to the development of the environment and to understand the perceptions and perceptions of the landscape. The questionnaire was conducted to a total of 150 design students which are 57 from Çukurova University, 48 from Mustafa Kemal University and 45 from Toros University; but 9 of the answers were inconsistent or out of purpose. Therefore, these were excluded from the evaluation. The study consists of three stages.

In the first stage, students' perceptions of the landscape and their meanings are revealed. Within the scope of perception and meanings, it is aimed to determine positive and negative landscape composition and its components.

In the second stage, which design elements (lineament, dimension, texture, colour) and principles (harmony, contrast, repetition, unity, dominance, balance, emphasis, hierarchy) gained weight and which design styles (geometric, nature-tracing, mixed, unusual) preferred in the composition of the concepts forming the positive landscape were determined by interpreting the responses of the students. The elements and concepts that are negative in the landscape are evaluated only by changing the frequency of use.

Finally, the findings of positive and negative landscape concepts and interpretations of positive concepts in terms of design elements, principles, and styles are arranged and interpreted in graphic and charts with MS Office software.

In the study, 53 concepts were found to be positive in the landscape that the students described as a whole. These concepts have been tried to be interpreted in terms of

design elements, principles, and styles depending on the definitions and qualifications in the answers given. In conclusion design elements were classified as shape, size, texture, color and design principles were classified as harmony, contrast, repetition, unity, sovereignty, balance, emphasis, hierarchy, and design styles divided into three subgroups which evaluated as geometric (no student preferred), nature emulating, mixed and extraordinary.

On the other hand, 33 concepts were found to be negative in the landscape that the students described as a whole Based on the observation and experience of real life in the landscape descriptions and the knowledge of the education and training process, the students have clearly shown how and what elements and concepts can form a negative landscape. These determinations can be regarded as a manifestation of the spatial memories of real-life negativities such as design mistakes, inadequacies of use and function, lack of aesthetic concerns, lack of care and confusion, which are repeated in public open spaces throughout the city and especially in green areas.

The main findings of the study were revealed that; a) in favourable landscape composition, trees and shrubs are arranged according to highlighted plantation principles and visual and functional large water surfaces, b) the designing elements of spaces using natural materials enhances the visual and functional quality of the space and reduces the negative effects of urbanization, c) the formation of the landscape and the use of a large grass area give more positive effect to landscape as well as the visual depth and diversity, d) Geometric design style is not adopted by students, the natural design style is more intensively used in plant design, and the mixed design style is more intense in structural design, e) reinforced concrete structures, artificial materials, complexity in design, and lack of maintenance have gained weight as important elements that negate the landscape. The results achieved in the study may shed light on the development of perceptual and meaningful products in urban design or in the design of open and green spaces.

Landscape Perceptions of Design Students:
The Case of Çukurova, Mustafa Kemal and Toros University

Çukurova, Mustafa Kemal ve Toros Üniversiteleri Tasarım Öğrencilerinin Manzara Algılarına Yönelik Bir Araştırma

Ceren ALTUNKASA¹,

Müge ÜNAL^{1*},

Cengiz USLU¹,

Mehmet Faruk ALTUNKASA¹

¹: Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Adana.

*: Sorumlu Yazar, mugeunal23@gmail.com.

ÖZET

Bu çalışmada, gelecekte toplumun fiziksel ve sosyal yaşam ortamını oluşturma eylemine aday olan ve birlikte çalışmaları önem kazanan tasarım öğrencilerinin manzara algıları ve yükledikleri anlamların belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma-nın birinci aşamasında, standart anket formu aracılığıyla Çukurova bölgesindeki üç üniversitenin Peyzaj Mimarlığı ve Mimarlık bölümleri öğrencilerinin manzara algıları ve yükledikleri anlamlar ortaya konulmuştur. Algı ve anlamlar kapsamın-da; olumlu ve olumsuz manzara kompozisyonu ve bileşenlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. İkinci aşamada, öğrencilerin verdikleri yanıtlar yorumlanarak, olumlu manzarayı oluşturan kavramların kompozisyo-nunda hangi tasarım öge ve ilkelerinin ağırlık kazandığı ve hangi tasarım üslubunun yeğlendiğinin belirlen-mesine çalışılmıştır. Olumsuz manzara oluşturan kavramlar ise verilen yanıtlar-daki kullanım sıklıkları temel alınarak değerlendirilmiştir. Çalışmada ulaşılan ana bulgular; a) Olumlu manzara kompozisyonunda bitkisel tasarım ilkelerine uyularak düzenlenmiş ağaç ve çalı kitleleri ile görsel ve işlevsel nitelikli geniş su yüzeylerinin öne çıktığını, b) Yapısal kompozisyon kapsamında mekânı oluşturan elemanların doğal malzemeler kullanılarak tasarlanmasının mekânın görsel ve işlevsel niteliğini artırdığını ve yapay kent dokusunun ortaya çıkardığı olumsuz etkileri azalttığını, c) Manzaranın geniş ve ferah kullanım alan ve mekânlarından, geniş çim alanlardan, iç içe geçmemiş kullanımlardan oluşması ve bu alan ve mekânların görsel derinlik ve çeşitlilik kazanması durumunda daha fazla olumlu-luk kazandığını, d) Geometrik tasarım üslubunun benimsenmediğini, doğaya öykünen tasarım üslubunun bitkisel tasarımda, karma tasarım üslubunun yapısal tasarımda daha yoğun yeğlendiğini, e) Betonarme yapıların, yapay malzemelerin, tasarımda karmaşa ve bakım yetersizliğinin manzarayı olumsuzlaştıran önemli elemanlar olarak ağırlık kazandığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Manzara, Görsel Algı, Görsel Peyzaj, Peyzaj Tasarımı, Tasarım Öğrencileri

Önerilen Atıf

Altunkasa, C., Ünal, M., Uslu, C., & Altunkasa, M.F. (2017). Çukurova, Mustafa Kemal ve Toros Üniversiteleri Tasarım Öğrencilerinin Manzara Algılarına Yönelik Bir Araştırma. *Inonu University Journal of Arts and Design*, 7(15). 35-48.

1. GİRİŞ

Türk Dil Kurumu'na göre manzara; "*belli bir yöne bakıldığında gözün görebildiği her yer, her şey, görünüş, durum, bakışı ve dikkati çeken her şey*" biçiminde tanımlanmaktadır (TDK, 2016). Peyzaj ise; "*insanlar tarafından algılandığı şekliyle, karakteri doğal ve/veya insan yapısı öğelerin eyleminin ve etkileşiminin sonucu olan bir alan*" anlamındadır (Vikipedi, 2016).

Manzara, bireye bağlı olarak o an ve ortamdaki algılamayı yansıtır. Peyzaj algısı ise manzaradan farklı olarak tarih ile günümüz ve kültür ile doğa arasında bağlantı kurar. Peyzaj, zaman boyutunu da dikkate alarak belirli bir yerden bakıldığında görüş açısına giren tüm topoğrafik, doğal ve kültürel verileri içerir. Gerek manzara, gerekse peyzajın kavranması ve anlamlandırılmasında algı kavramı öne çıkmaktadır (Kaplan ve ark., 1998; Parsons & Daniel, 2002; Santos-Delgado, 2005).

İnsanlar dünyadaki nesnelere bakar, algılar ve bunun sonucu benimser ya da benimsemez. Çevredeki nesnelere hepsi duygusal bir yük taşır, diğer bir ifade ile biçimsel ve imgesel bir anlama sahiptir. Bir bütün olarak ya da belli bir özelliği ile algılanan bir nesne bireyde oluşturduğu duygularla özdeşleşmekte ve onun duygusal ve bilişsel belleğini harekete geçirmektedir. Kısa ca kişiyi düşünmeye yönelterek onda olumlu ya da olumsuz beğenme veya beğenmeme ya da benimseme veya reddetme gibi bir değer oluşturmaktadır. Başka bir anlatımla peyzajın görsel niteliği, sadece ölçülebilir kaynaklardan elde edilen bul-

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma Çukurova Üniversitesi (Adana), Mustafa Kemal Üniversitesi (Antakya) ve Toros Üniversitesinde (Mersin) lisans öğrencileri gören 3. ve 4. sınıftaki tasarım (Peyzaj Mimarlığı ve Mimarlık) öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Çalışma, toplumun fiziksel ve sosyal yaşam ortamını oluşturma eylemine aday olan ve birlikte çalışmalarını bu ortamın niteliğinin geliştirilmesi açısından önem taşıyan tasarım öğrencilerinin manzara algıları ve yükledikleri anlamların belirlenmesine odaklandığından her iki lisans programındaki öğrenciler tek bir kitleyi oluşturmuştur. Araştırmanın Çukurova Böl-

gularla değil, aynı zamanda peyzajla iç içe olan, onu izleyen gözlemciler tarafından bireysel düşüncelerin de ortaya konulması ile elde edilebilir (Francescato & Mebane, 2005; Kancıoğlu, 2005; Önem ve Kılınçaslan, 2005).

Bu düşüncelere göre içinde yaşayanların zevk aldığı bir yaşam ortamı, daha doğrusu bütüncül peyzaj oluşturabilmenin anahtarı, önce insanların nitelikli görsel peyzaj, zevk alınan bir manzara konusundaki bellek ve algılama biçimlerinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu bağlamda çalışmada, toplumun manzara algı ve anlamının belirlenmesi amaçlanmıştır. Ancak çalışmada, genel bir algı ve anlam belirlemeden daha çok, gelecekte toplumun fiziksel yaşam ortamını oluşturma eylemine aday olan ve birlikte çalışmalarını oluşturacakları ortamın niteliği açısından önem taşıyan tasarım öğrencilerinin manzara algı ve anlamlarının saptanmasına çaba gösterilmiştir. Çalışma, somut bir alanın görsel algı ve anlamının değerlendirilmesi yerine, tasarım öğrencilerinin belleklerdeki mekânsal birikim ve betimlemelerin dışı vurulmasına odaklanmıştır. Böylece somut bir alandan kaynaklanan yönlendirme ve kısıtlamalar ortadan kalkabilecek, geniş ufuklu ve nesnel bir değerlendirme yöntemi uygulanmış olacaktır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar özellikle kentsel tasarım ve kamusal açık alanların tasarımı eylemlerinde algı ve anlam kaynaklı ürünlerin geliştirilmesine ışık tutabilecektir.

gesi kentleri ile sınırlı tutulmasında bölge kentlerinin benzer ekolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik koşullara sahip olması, bu nedenle mekânsal özelliklerinin birbirine yakın bulunması etkili olmuştur. Ayrıca, yüz yüze görüşme ile anket uygulamasının kolaylığı bu sınırlamayı gerekli kılmıştır. Öğrencilerin manzara algısının ortaya konulmasında bu amaçla hazırlanan standart anket formu kullanılmıştır. Anket; Çukurova Üniversitesinden 57, Mustafa Kemal Üniversitesinden 48, Toros Üniversitesinden 45 olmak üzere toplam 150 tasarım öğrencisine uygulanmıştır. Yanıtlar arasında

**Landscape Perceptions of Design Students:
The Case of Çukurova, Mustafa Kemal and Toros University**

tutarsız ya da amaç dışı olan 9'u değerlendirme dışı bırakılmıştır. Anket formlarındaki yanıtların değerlendirilmesi süreci üç aşamadan oluşmuştur:

- İlk olarak tasarım öğrencilerinin betimledikleri bir manzarada olumlu ve olumsuz kavramlar ve sıklıkları oransal olarak ortaya konulmuştur.
- İkinci aşamada, olumlu manzarayı oluşturan kavramların kompozisyonunda hangi tasarım öğelerinin (çizgisellik, ölçü, doku, renk) öne çıktığı, hangi tasarım ilkelerinin (uyum, zıtlık, tekrar, birlik, egemenlik, denge, vurgu, sıradüzen) ağırlık kazan-

BULGULAR

3.1. Olumlu betimlenen manzara kapsamındaki kavramlar ve bu kavramların tasarım öge, ilke ve üslupları açısından değerlendirilmesi

Bu bölümde önce, ankete katılan tasarım öğrencilerinin betimledikleri bir manzarayı olumlu kılan kavramlar belirlenmiştir. Özü aynı olan fakat öğrenciler tarafından farklı terim ya da sözcüklerle ifade edilen kavramların tasarım terminolojisi temel alınarak tanımlanmasına çalışılmıştır. Buna göre öğrencilerin bir bütün olarak betimledikleri manzarayı olumlu kılan ve oransal değerlerle açıklanan 53 kavram ortaya çıkmıştır (Çizelge 1). Daha sonra söz konusu kavramların, verilen yanıtlardaki tanım ve nitelermelere bağlı olarak tasarım öge, ilke ve üslupları açısından yorumlanmasına çalışılmıştır. Ulaşılan bulgular, **tasarım öğelerini** biçim, ölçü, doku, renk, **tasarım ilkelerini** uyum, zıtlık, tekrar, birlik, egemenlik, denge, vurgu, sıradüzen ve **tasarım üsluplarını** geometrik (hiçbir öğrenci tarafından yeğlenmemiştir), doğaya öykünen, karma ve sıradışı olarak değerlendiren üç alt grup halinde düzenlenmiştir (Çizelge 2-4).

3. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Çalışmada, genel bir algı ve anlam belirlemeden daha çok, gelecekte toplumun fiziksel yaşam ortamını oluşturma eylemine aday olan ve bu ortamın niteliğinin geliştirilmesinde birlikte çalışmalarını giderek önem kazanan tasarım öğrencilerinin manzara algı ve anlamlarının saptanması amaçlanmıştır.

dığı ve hangi tasarım üslubunun (geometrik, doğaya öykünen, karma, sıradışı) tercih edildiği verilen yanıtlar yorumlanarak belirlenmeye çalışılmıştır. Manzarayı olumsuz kılan öge ve kavramlar ise yalnızca kullanım sıklıkları oranlara dönüştürülerek değerlendirilmiştir.

- Son aşamada, olumlu ve olumsuz manzara kavramları ve olumlu kavramların tasarım öge, ilke ve üslupları açısından yorumlanmasına ilişkin bulgular MS Office yazılımları ile grafik ve çizelge halinde düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

3.2. Olumsuz betimlenen manzara kapsamındaki kavramlar

Bu bölümde, ankete katılan tasarım öğrencilerinin betimledikleri bir manzarayı olumsuz kılan kavramlar saptanmıştır. Burada da olumlu kavramlarda olduğu gibi öğrenciler tarafından farklı terim ya da sözcüklerle ifade edilen kavramların tasarım terminolojisi temel alınarak tanımlanmasına çalışılmıştır. Buna göre öğrencilerin bir bütün olarak betimledikleri manzarayı olumsuz kılan ve oransal değerlerle açıklanan 33 kavram ortaya çıkmıştır (Çizelge 5). Tasarım öğrencileri yapmış oldukları manzara betimlemelerinde gerçek yaşamdaki gözlem ve deneyimleri ile eğitim ve öğretim sürecindeki bilgi birikimlerini göz önüne alarak olumsuz bir manzaranın nasıl ve hangi eleman ve kavramlardan oluşabileceğini belirgin biçimde ortaya koymuşlardır. Bu saptamalar kentlerin genelinde ve yeşil alanlar başta olmak üzere kamusal açık alanlarda yinelenerek yapılan tasarım hataları, kullanım ve işlev yetersizliği, estetik kaygılardan yoksunluk, bakımsızlık ve karmaşa gibi gerçek yaşamdaki olumsuzlukların mekânsal belleklerinden bir dışavurum olarak kabul edilebilir.

tır. Çalışma, somut bir alanın görsel algı ve anlamının değerlendirilmesi yerine, tasarım öğrencilerinin belleklerindeki mekânsal birikim ve betimlemelerin dışı vurulmasına odaklanmıştır. Böyle bir kurgu ile somut bir alandan kaynaklanan yönlendirme ve kısıtlamaların ortadan kalkabileceği ve nesnel

Landscape Perceptions of Design Students:
The Case of Çukurova, Mustafa Kemal and Toros University

Çizelge 2. Olumlu kavramların tasarım öğelerine göre değerlendirilmesinden elde edilen bulgular.

No.	Manzara Kapsamında Vurgulanan Kavram	Tasarım Öğelerine Göre Dağılım (%)			
		Biçim	Ölçü	Doku	Renk
1	Ağaç ve Çalı Kitleleri	-	29	54	59
2	Havuz-Göl-Gölet	47	52	-	9
3	Su Gösterileri	39	5	-	-
4	Ahşap Mobilyalar	23	1	6	5
5	Çiçek Parselleri	1	1	10	24
6	Yöreye Uygun Yapılar	18	1	7	1
7	Değişken Bitki Kompozisyonları	7	1	15	16
8	Akarsu	18	7	-	-
9	Doğal Malzeme Kaplı Yaya Yolları	4	-	20	1
10	Geniş Çim Alanlar	-	3	15	4
11	Değişken Topoğrafya	12	1	5	1
12	Doğal Taş Döşeme	10	1	6	1
13	Tüm Tasarım Öğelerinde Uyum	15	15	15	15
14	Geniş Seyir Terasları	-	14	-	-
15	Oturma-Dinlenme Mekanları	-	13	-	-
16	Ahşap Ağırlıklı Köprüler	10	-	1	1
17	Çiçekleri ile Etkili Ağaç ve Çalılar	-	-	1	10
18	Dekoratif Su Aydınlatması	1	-	-	11
19	Deniz	-	-	3	9
20	Odak Noktaları	3	10	-	-
21	Kitle-Boşluk Dengesi	-	-	-	-
22	Su Bitkileri Bahçesi	3	-	10	1
23	Açık ve Canlı Renkler	-	-	2	7
24	Orman	-	1	7	8
25	Geniş Pergola Sistemi	7	5	-	-
26	Gölgeli Yollar	7	-	-	-
27	Kaya Bahçesi	3	-	5	-
28	Kumsal	-	-	4	3
29	Sonbahar Yaprak Rengi Değişimi	-	-	2	7
30	Birbirini Kısıtlamayan Mekanlar	5	5	5	5
31	Göl İçinde Oturma Mekanları	5	-	1	-
32	Görsel Derinlik	-	5	-	-
33	Serbest Spor Alanı	4	-	-	-
34	Su Perdesi	5	-	-	1
35	Uygun Aydınlatma	4	1	-	4
36	Amfiteyatrosu	1	1	-	-
37	Doğal Kayalar	2	-	1	-
38	Drenajı Çözümlemiş Alanlar	-	-	3	-
39	Kıyı Çakılları	-	-	3	-
40	Oyun Alanı	-	3	-	-
41	Piknik Alanı	3	1	-	-
42	Yüksek Olmayan Ağaç ve Çalılar	-	3	-	-
43	Bağımsız Ahşap Pergolalar	2	2	-	-
44	Çeşme	2	-	-	-
45	Eğitsel-Kültürel Kullanımlar	-	1	-	-
46	Japon Bahçesi	2	-	2	1
47	Kaktüs Bahçesi	-	-	1	2
48	Koku Bahçesi	-	-	1	1
49	Şelale	1	1	-	-
50	Bitkisel Çevreleme Elemanları	1	-	-	-
51	Kır Kahvesi	1	-	-	-
52	Müzikli Su Gösterileri	1	-	-	-
53	Tropik Bitkiler	-	-	1	1

Çizelge 3. Olumlu kavramların tasarım ilkelerine göre değerlendirilmesinden elde edilen bulgular.

No.	Manzara Kapsamında Vurgulanan Kavram	Tasarım İlkelerine Göre Dağılım (%)								
		Uyum	Zıtlık	Tekrar	Birlik	Egemenlik	Denge	Vurgu	Sıradüzen	
1	Ağaç ve Çalı Kitleleri	51	24	8	21	22	33	-	8	
2	Havuz-Göl-Gölet	47	12	-	19	21	41	-	-	
3	Su Gösterileri	7	12	-	-	-	-	32	-	
4	Ahşap Mobilyalar	24	-	7	-	-	4	-	-	
5	Çiçek Parselleri	5	8	5	2	23	2	-	2	
6	Yöreğe Uygun Yapılar	19	-	-	5	1	-	-	-	
7	Değişken Bitki Kompozisyonları	-	14	-	-	2	-	5	3	
8	Akarsu	17	4	-	10	3	-	-	-	
9	Doğal Malzeme Kaplı Yaya Yolları	21	-	2	-	-	-	-	-	
10	Geniş Çim Alanlar	-	14	-	-	1	5	-	-	
11	Değişken Topoğrafya	5	12	-	-	2	3	1	4	
12	Doğal Taş Döşeme	12	1	-	4	-	-	-	-	
13	Tüm Tasarım Öğelerinde Uyum	15	-	-	-	-	-	-	-	
14	Geniş Seyir Terasları	-	-	3	-	-	13	3	-	
15	Oturma-Dinlenme Mekanları	-	-	4	-	-	12	-	-	
16	Ahşap Ağırlıklı Köprüler	11	-	-	-	-	-	6	-	
17	Çiçekleri ile Etkili Ağaç ve Çalılar	1	8	3	-	3	-	5	-	
18	Dekoratif Su Aydınlatması	-	9	-	-	-	-	6	-	
19	Deniz	3	-	-	3	11	-	-	-	
20	Odak Noktaları	3	-	3	-	-	4	8	-	
21	Kitle-Boşluk Dengesi	-	-	-	-	-	8	-	1	
22	Su Bitkileri Bahçesi	7	1	-	1	-	-	3	-	
23	Açık ve Canlı Renkler	-	3	-	-	2	2	3	-	
24	Orman	1	1	-	-	8	-	1	-	
25	Geniş Pergola Sistemi	-	-	1	6	-	1	1	-	
26	Gölgeli Yollar	1	-	-	-	-	-	6	-	
27	Kaya Bahçesi	-	1	-	-	-	-	5	-	
28	Kumsal	4	-	-	5	3	-	-	-	
29	Sonbahar Yaprak Rengi Değişimi	-	5	-	-	-	-	5	-	
30	Birbirini Kısıtlamayan Mekanlar	5	5	-	5	-	5	-	-	
31	Göl İçinde Oturma Mekanları	5	-	-	-	-	-	3	-	
32	Görsel Derinlik	-	-	-	-	-	-	-	-	
33	Serbest Spor Alanı	4	-	-	-	-	-	-	-	
34	Su Perdesi	-	1	-	-	-	-	5	-	
35	Uygun Aydınlatma	1	1	-	-	-	-	4	-	
36	Amfityatro	-	-	-	-	-	-	-	-	
37	Doğal Kayalar	3	-	-	-	-	-	-	-	
38	Drenajı Çözümlenmiş Alanlar	2	-	-	-	-	-	-	-	
39	Kıyı Çakılları	3	-	-	3	3	-	-	-	
40	Oyun Alanı	-	-	-	-	-	3	-	-	
41	Piknik Alanı	1	-	-	1	-	-	-	-	
42	Yüksek Olmayan Ağaç ve Çalılar	-	-	2	-	-	1	-	1	
43	Bağımsız Ahşap Pergolalar	2	-	1	-	-	-	-	-	
44	Çeşme	-	-	-	-	-	-	2	-	
45	Eğitsel-Kültürel Kullanımlar	-	-	-	-	-	1	-	-	
46	Japon Bahçesi	1	1	-	1	-	-	1	-	
47	Kaktüs Bahçesi	-	1	-	-	-	-	2	-	
48	Koku Bahçesi	-	-	-	-	-	-	1	-	
49	Şelale	-	-	-	-	-	-	2	-	
50	Bitkisel Çevreleme Elemanları	1	-	-	1	-	-	-	-	
51	Kır Kahvesi	-	-	-	-	-	-	-	-	
52	Müzikli Su Gösterileri	-	-	-	-	-	-	1	-	
53	Tropik Bitkiler	1	1	-	-	-	-	-	-	

Landscape Perceptions of Design Students:
The Case of Çukurova, Mustafa Kemal and Toros University

Çizelge 4. Olumlu kavramların tasarım üsluplarına göre değerlendirilmesinden elde edilen bulgular.

No.	Manzara Kapsamında Vurgulanan Kavram	Tasarım Üsluplarına Göre Dağılım (%)			
		Geometrik	Doğaya Öykünen	Karma	Sıradışı
1	Ağaç ve Çalı Kitleleri	-	49	33	-
2	Havuz-Göl-Gölet	-	51	29	-
3	Su Gösterileri	-	3	30	17
4	Ahşap Mobilyalar	-	19	9	-
5	Çiçek Parselleri	-	-	18	9
6	Yöreye Uygun Yapılar	-	4	19	-
7	Değişken Bitki Kompozisyonları	-	1	14	-
8	Akarsu	-	21	-	-
9	Doğal Malzeme Kaplı Yaya Yolları	-	19	2	-
10	Geniş Çim Alanlar	-	17	-	-
11	Değişken Topoğrafya	-	15	-	-
12	Doğal Taş Döşeme	-	15	-	-
13	Tüm Tasarım Öğelerinde Uyum	-	-	15	-
14	Geniş Seyir Terasları	-	-	14	-
15	Oturma-Dinlenme Mekanları	-	-	13	-
16	Ahşap Ağırlıklı Köprüler	-	1	9	-
17	Çiçekleri ile Etkili Ağaç ve Çalılar	-	9	2	-
18	Dekoratif Su Aydınlatması	-	-	7	9
19	Deniz	-	-	-	-
20	Odak Noktaları	-	-	12	-
21	Kitle-Boşluk Dengesi	-	-	9	-
22	Su Bitkileri Bahçesi	-	11	-	-
23	Açık ve Canlı Renkler	-	-	7	-
24	Orman	-	9	-	-
25	Geniş Pergola Sistemi	-	-	8	-
26	Gölgeli Yollar	-	-	7	-
27	Kaya Bahçesi	-	7	-	-
28	Kumsal	-	-	-	-
29	Sonbahar Yaprak Rengi Değişimi	-	-	3	1
30	Birbirini Kısıtlamayan Mekanlar	-	-	4	-
31	Göl İçinde Oturma Mekanları	-	-	1	3
32	Görsel Derinlik	-	-	5	-
33	Serbest Spor Alanı	-	1	3	-
34	Su Perdesi	-	-	1	3
35	Uygun Aydınlatma	-	-	5	-
36	Amfiteyatrosu	-	2	-	-
37	Doğal Kayalar	-	3	-	1
38	Drenajı Çözümlenmiş Alanlar	-	-	-	-
39	Kıyı Çakılları	-	3	-	-
40	Oyun Alanı	-	-	3	-
41	Piknik Alanı	-	1	2	-
42	Yüksek Olmayan Ağaç ve Çalılar	-	-	-	-
43	Bağımsız Ahşap Pergolalar	-	-	1	1
44	Çeşme	-	-	1	1
45	Eğitsel-Kültürel Kullanımlar	-	-	2	-
46	Japon Bahçesi	-	2	-	-
47	Kaktüs Bahçesi	-	1	-	1
48	Koku Bahçesi	-	2	-	-
49	Şelale	-	1	-	2
50	Bitkisel Çevreleme Elemanları	-	-	1	-
51	Kır Kahvesi	-	1	-	-
52	Müzikli Su Gösterileri	-	-	-	1
53	Tropik Bitkiler	-	-	1	-

**Landscape Perceptions of Design Students:
The Case of Çukurova, Mustafa Kemal and Toros University**

lerinde deniz ve kumsal, Adana'dakilerin nehir ve göl, Antakya'dakilerin orman ve yöresel doku öne çıkmıştır. Olumlu betimlenen manzara kavramları ile olumsuz algılanan eleman ve kavramlar bu üç kentte etkin olan olumlu ve olumsuz manzara özelliklerini büyük ölçüde yansıtmaktadır. Buradan, bir kentin mekânsal bilgi birikimleri ve deneyimler sonucunda oluşan kimlik özelliklerinin tasarımda öncelikle dikkat alınması gerektiği, mekânsal belleklerinin bu yaklaşımı desteklediği sonucu ortaya çıkmaktadır.

* Olumlu manzara algısında yapaylık, yapısal baskı, bilinçsiz bitkisel ve yapısal öge kullanımı ve karmaşa istenmeyen bir yaklaşım olarak algılanmaktadır. Tasarım olumlu bile olsa bakımsızlık, kirlilik, kullanımların iç içe olması ve kullanıcıların aşırı yoğunluğu olumlu etkiyi azaltmaktadır. Dolayısıyla tasarımın yalın, işlevsel ve estetik olması, çekicilik düzeyinin artırılması olanaklarının bulunması ve kullanılması ve özellikle kitle ve boşluk dengesinin gözetilmesi öncelikli olarak dikkat edilmesi gereken önemli etkenler olarak öne çıkmaktadır.

* Tasarım öğrencileri manzaradaki etkin elemanlar olarak, ağaç ve çalı kitleleri ile renkleriyle etkili odunsu ve otsu bitkileri, geniş durgun ve hareketli su kullanımlarını, özellikle ahşap ağırlıklı sanat yapılarını, doğal taş ve kaya kullanımını, geometrisi net ve baskın olmayan alan ve mekânları ve öncelikle doğaya öykünen, ikincil olarak da karma ve sıradışı tasarım üslubunu tercih etmektedirler. Bu tercih, kentlerdeki yoğun yapılaşma ve yapay malzeme baskısının olumsuz etkisinden kurtulma yaklaşımından kaynaklanabilir. Bunun yanında lisans eğitimi süresince ve tasarım stüdyoları ile kazandırılmaya çalışılan doğa, çevre, tarihi çevre, ekolojik tasarım bilincinin de bu yaklaşım üzerinde önemli etkiye sahip olabilir.

* Tasarım öğrencilerinin olumlu manzara betimlemeleri tasarım öğeleri açısından değerlendirildiğinde doğal ve doğala yakın biçimlerin, geometrik ve yapay biçimlere göre çok daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Yapısal elemanların biçimlendirilmesinde yöreye uygun olması ve yerel-doğal malzeme kullanılması ön planda tutulmaktadır. Ölçü açısından en fazla vurgulanan özellik; kullanım alan ve mekânlarının birbirlerinin kullanımlarını

kısıtlamayacak düzen ve ölçüde bulunmasıdır. Doku özelliği konusunda herhangi bir ayrımı olmamakla birlikte, görsel derinlik, çok koyu renkli ağaç ve yapı kitlelerine yer verilmemesi, açık ve canlı renkler gibi vurgulamalar dikkate alındığında tasarım öğrencilerinin ince, orta ve yumuşak dokulu elemanları daha çok tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Renk kavramı üzerinde de diğer tasarım öğelerinde olduğu gibi ayrımı verilmemiştir. Ancak özellikle bitkiler için yeşilin tonları, açık ve canlı renkler, sıcak ve soğuk renklerin dengeli kullanımı gibi nitelermeler renk tercihleri konusunda ipuçları vermektedir. Renk karmaşası istenmeyen bir durumdur. Renklerin dizilimi doğada nasıl bir kompozisyon ortaya koyuyorsa tasarımda da böyle bir kompozisyonun varlığı öne çıkmaktadır. Yapısal elemanlarda doğal malzemenin daha fazla tercih edildiği göz önüne alındığında o yapıyı ve bileşenlerini yapay gösterecek renklerin (metalik renkler gibi) kullanılmamasının önemli olduğu sonucuna varılabilir.

* Manzara betimlemeleri tasarım ilkeleri açısından değerlendirildiğinde, manzara kapsamındaki tüm öğelerin uyum içinde bulunması gerektiği vurgulanmakla birlikte, manzara bütününde tekdüzelikten uzak bir çeşitlilik, hareketlilik, canlılık ve değişkenlik gösteren bir kompozisyon öne çıkmaktadır. Bunun anlamı karşıtların uyumlu birlikteliği olarak yorumlanabilir. Manzara bütünündeki bazı öğelerin bütünlük ve dengeli bozmaya- cak biçimde sık ya da seyrek olarak yerleştirilmesi gerektiğinin vurgulanması, özünde aşırı olmayan ya da dengeli bir tekrar kavramını taşımaktadır. Manzara betimlemelerinde bitkisel düzenlemeler ve tür kompozisyonu yanında yapısal ağırlıklı alan ve mekânlarda belirgin bir birlik oluşturulması sık vurgulanan bir olumluluk olarak görülmektedir. Olumlu betimlenen manzaranın egemen unsurlarını ağaç ve çalı kitleleri ile geniş su yüzeyleri oluşturmaktadır. Diğer bir anlatımla egemenlik ilkesi, esas itibarıyla kitlesel yeşil alanlar ve bu kapsamdaki ağaç ve çalı grupları ile büyük havuz, gölet, göl gibi geniş su yüzeyleri açısından daha önemli bulunmuştur. Tasarım öğrencileri vurgu ilkesini nirengi noktaları ya da referans noktaları sayılabilecek elemanlar açısından ön planda tutmuş, bu tür elemanları nitelerken "*dikkat çekici*", "*vurgulayıcı*" kavramlarını kullanmışlardır. Bunlar arasın-

da; farklı özellikli su gösterileri, çiçek parselleri, şelale, çeşme, köprü gibi bellekte kalan, adres oluşturan ve görsel etkisi belirgin öğeler ilk sırada yer almaktadır. Manzara kapsamında yalnızca yüksek ağaç ve yapı kitlelerinin kullanılmasının tercih edilmediği, geniş sert ve çim yüzeylerden daha yüksek kitlelere geçiş yapılmasının olumlu görüldüğü, düz bir topoğrafya yerine yükselen ve çeşitlilik ortaya koyan bir arazi yapısının vurgulandığı dikkate alındığında sıradüzen ilkesinin kendileri açısından önemi ortaya çıkmaktadır.

* Anket bulgularına göre dikkati çeken bir diğer konu, önemli miktarda bir öğrenci kitlesinin çoğu yurtdışı kökenli tematik dış mekân ya da bahçe kavramlarına ilgi duymalarıdır. Tropik bahçe ya da tropik bitkiler bahçesi, Japon bahçesi, kaktüs bahçesi, kaya bahçesi, su bitkileri bahçesi söz konusu kavramları oluşturmaktadır. Bu tercihte iki önemli faktör etkili olabilir:

** Bu mekanlar gerek ekolojik ortamlar (aşırı yağış bölgeleri, kurak bölgeler, kıyı bölgeleri, alpin bölgeler gibi) ve gerekse felsefi kavramsallaştırma temelinde farklı ülke ve ekolojilerin mekânsal ürünleri olarak ortaya çıkmıştır. Japon bahçesi, kaktüs bahçesi, tropik bahçe bu ürünler arasında önem taşımaktadır. Ülkemizde de farklı kapsam ve ölçekte uygulamaya yansıtılan bu tür tematik mekânlar toplumun ve özellikle mekân tasarımcılarının mekânsal belleklerinde yer bulmalarına olanak sağlamıştır. Bu bağlamda, farklı ekolojilerin, kültürlerin, anlayış ve yaklaşımların tasarımlara yansıtılarak toplum tarafından algılanmasının sağlanması konusunda tasarım öğrencilerinde bilinç ve istem oluşmasının tercihlerini yönlendirebileceği kabul edilebilir.

KAYNAKLAR

- Altunkasa, C. (2015). *Tasarım Öğrencilerinin Manzara Algıları Üzerinde Bir Araştırma*. Ç.Ü. Peyzaj Mimarlığı Lisans Programı Lisans Tezi (Danışman Doç. Dr. Cengiz USLU), Adana.
- Bernasconi, C., Strager, M.P., Maskey, V., & Hasanmyer, M. (2009). Assessing public preferences for design and environmental attributes of an urban automated transportation system. *Landscape and Urban Planning*, 90, 155–167.

** Tasarım öğrencilerinin mekânsal organizasyonda salt tasarım ilkelerine göre bir mekanlar bütünü ortaya çıkarmak yerine felsefi ve işlevsel kavramsallaştırmanın genel olarak birlikte kullanıldığı tematik alan ve mekanlara yönelmeleri bu sonuca neden olabilir.

* Genel bir eğilim olarak tasarım öğrencileri dar, sıkışık, kapalı alan ve mekânları çok önemli bir olumsuzluk olarak algılamışlardır. Önemli bir kitle yeşil ve yapısal alan ve mekânların geniş ve ferah olması gerektiğini vurgulamışlardır. Ağaç ve çalı kitleleri ile kapatılmış yeşil alanların olumsuzluk ortaya çıkardığı, bunlarla birlikte geniş çim alanların etkin olması konusunda birleşmişlerdir. Aynı şekilde dar, yetersiz, birbirleriyle bağlantısı eksik yolların varlığı, oturma ve dinlenme alan ve mekânlarının darlığı ve yetersizliği istenmeyen olgulardır. Bu yaklaşımda tasarım ilkelerinin, özellikle kitle ve boşluk arasında denge kurulmasına yönelik bilincin ve anlayışın, her alan ve mekânın kendi öz yapısını ortaya koyabilmesi gerekliliğinin etkisi bulunmaktadır. Ancak, gerçek yaşamda başta aktif yeşil alanlar olmak üzere kamusal alan ve mekânların toplam ve kişi başına alan olarak yetersiz olmaları, bu nedenle kullanıcı sayısının taşıma kapasitelerinin üzerinde bulunması ve işlevlerini beklendiği gibi yerine getirememeleri, kentlerdeki farklı kullanımların iç içe olması ve birbirleri ile çelişerek kullanım etkinliklerini azaltmaları da diğer önemli etkenlerdir. Gerçek yaşamda çok sık karşılaşılan ve öğrencilerin mekânsal bilgi birikimi ve deneyimleri kapsamında belleklerinde yer eden bu olgular lisans eğitimleri döneminde olduğu gibi ve mesleki yaşamlarında gerçekleştirecekleri mekânsal tasarım çalışmalarında yönlendirici ve tasarımlarını biçimlendirici öncelikli unsurlar olacaktır.

- Clay, G.R., & Daniel, T.C. (2000). Scenic Landscape Assessment: the effects of land management jurisdiction on public perception of scenic beauty. *Landscape and Urban Planning*, 49, 1-13.
- Çakıcı, I. & Çelem, H. (2009). Kent Parklarında Görsel Peyzaj Algısının Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, *Tarım Bilimleri Dergisi*, 15(1) 88-95.
- Francescato, D., & Mebane, W. (2005). *How Citizens View Two Great Cities: Milan and*

**Landscape Perceptions of Design Students:
The Case of Çukurova, Mustafa Kemal and Toros University**

- Rome, in Image & Environment: Cognitive Mapping and Spatial Behavior.* Eds: Roger M. Downs, David Stea, Transaction Publishers.
- Kancıoğlu, M. (2005). Çevresel İmaj, Kimlik ve Anlam Kapsamında Turizm Binalarına İlişkin Kullanıcı Değerlendirmeleri. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 10(2), 49-62.
- Kaplan, R., Kaplan S., & Ryan R.L. (1998). *With People in Mind*. Island Press, 239.
- Önem, B. & Kılınçaslan, İ. (2005). Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik", *İTÜ Dergisi/a, Mimarlık, Planlama ve Tasarım*, 4(1), İstanbul, 115-125.
- Özak, N.Ö. & Gökmen, G.P. (2009). Bellek ve Mekân İlişkisi Üzerine Bir Model Önerisi. *İTÜ Dergisi/a, Mimarlık, Planlama ve Tasarım*, 2(8), İstanbul, 145-155.
- Parsons, R. & Daniel, T.C. (2002). Good looking: in defense of scenic landscape aesthetics. *Landscape and Urban Planning*, 60, 43-56.
- Santos-Delgado, R. (2005). Architectural Landmarks in Davao City: Value-Based Approach to the History of Architecture. *Banwa* 2(1): 38-62.
- Türkoğlu, H. (2002). Kentsel İmge: İstanbul'dan Bulgular. *İTÜ Dergisi/a, Mimarlık, Planlama ve Tasarım*, 1(1), İstanbul, 57-64.
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=manzara
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Peyzaj>